

Kestävän elvytyksen kokonaisuus – kohti yhteiskunnan murroksia

12.8.2020 Kestävä elvytys -webinaari

Mari Pantsar, Kestävä elvytys-työryhmän toinen puheenjohtaja

Kestävä elvytys -työryhmä

Ilmastonmuutos
ja luonnon
monimuotoisuuden kato
eivät ole kadonneet ja ovat
sidoksissa toisiinsa

Kestävä elvytys –työryhmä 16.4-30.9.2020

Puheenjohtajat

Johtaja **Mari Pantsar**, Sitra

1.6.2020 alkaen, kansliapäällikkö
Juhani Damski, ympäristöministeriö

31.5.2020 asti, kansliapäällikkö
Hannele Pokka, ympäristöministeriö

Työryhmän pääsihteeri

Kehittämisjohtaja **Juho Korpi**,
ympäristöministeriö

Tukena: YM:n ja Sitran asiantuntijat

Jäsenet

kiertotalousohjelman pj **Reijo Karhinen**
hallituksen puheenjohtaja **Saara Kankaanrinta**, BSAG
johtava asiantuntija **Matti Kahra**, Elinkeinoelämän
keskusliitto ry
toimitusjohtaja **Jukka Leskelä**, Energiateollisuus
kestävän kehityksen johtaja **Helena Soimakallio**,
Teknologiateollisuus
pääsihteeri **Liisa Rohweder**, WWF
ympäristöpäällikkö **Miira Riipinen**, Kuntaliitto
luontopalvelujohtaja **Timo Tanninen**, Metsähallitus

ylijohtaja **Leena Ylä-Mononen**, ympäristöministeriö

ylijohtaja **Teppo Lehtinen**, ympäristöministeriö

ylijohtaja **Tarja Haaranen**, ympäristöministeriö

Kuullut tahot

Maa- ja metsätalouden
keskusliitto MTK

Metsäteollisuus

Kemiateollisuus

Luontopaneeli

Ilmastopaneeli

SAK

AKAVA, STTK -> Kirjallisesti

Vesa Vihriälä (työryhmän
puolesta)

Lisäksi lukuisat tahot ovat
toimittaneet työryhmän
käyttöön aineistoja ja
ehdotuksia.

Valmisteluryhmän tehtävänä on valmistella ehdotuksia:

1. valtioneuvoston kanslian asettamalle valmisteluryhmälle (nk. Hetemäen ryhmä) strategisen tason suunnitelmaan sisällytettäväksi teemoiksi ja toimenpiteiksi;
2. lisätalousarviota varten *kohdennetuiksi, nopeavaikutteisiksi ja määräaikaisiksi* elvytystoimenpiteiksi,
3. yhteiskunnan hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymisen vauhdittamiseksi ja
4. EU:n vihreän kehityksen ohjelman mukaisiksi EU-tason elvytystoimiksi, sekä vihreän kehityksen investointiohjelman ja muiden rahoitusinstrumenttien tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi kansallisesti

Työryhmän ehdotukset strategisen tason suunnitelmaan ja jatkovalmisteluun

- Kun euron voi käyttää vain kerran, kannattaa se käyttää siten, että sillä ratkaistaan yhtä aikaa myös ilmasto- ja monimuotoisuuskriisiä.
- Hallitus valmistelee pidemmän tähtäimen kestävän elvytyksen toimenpidestrategian.
- Kaikkia valtion elvytystoimia arvioitava päätöksenteossa arvioita työllisyys- ja talousvaikutusten lisäksi myös niiden ilmasto- ja luontovaikutusten näkökulmasta.
- Ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteiden saavuttamista haittaavat toimet tulee olla viimesijainen elvytyskeino. Näitä keinoja käyttöön otettaessa on esitettävä kattavat perustelut ja asetettava ”kestävyysehdot”
- Ympäristölle haitallisia tukia on karsittava ja suunnattava uudelleen tuotantoa uudistavalla ja ympäristön kannalta kestävällä tavalla. (Vihriälän työryhmän ehdotus).
- Hallituksen jo sopimista hiilineutraalius- ja luonnon monimuotoisuustoimenpiteistä ei tule tinkiä.

Vaadittavat yhteiskunnalliset murrokset ja esimerkkejä murrosta vauhdittavista ehdotuksista budjettiriiheen

Murros	Ehdotus
1. Energiajärjestelmän murros	<ul style="list-style-type: none">• Luovuttaessa fossiilisten polttoaineiden (ml. turve) käytöstä on tärkeää kehittää polttoon perustumattomien uusiutuvan energian ratkaisuja.• Huolehdittava energiaverkkojen (sähkö, kaasu, lämpö) investointi- ja toimintaedellytyksistä.
2. Kestävät yhdyskunnat ja liikenteen murros	<ul style="list-style-type: none">• Edistetään vähähiilisiä käyttövoimia ajoneuvoliikenteessä ja kehitetään sähkön ja biokaasun latausinfrastruktuuria sekä vetyteknologiaa.• Tuetaan edelleen kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.
3. Ruokajärjestelmän murros	<ul style="list-style-type: none">• Tarvitaan kansallinen kokonaisvaltainen ruokajärjestelmän strategia• Panostettava maankäytön hiilipäästöjen ja hiilinielujen laskenta- ja mallinnusosaamiseen
4. Teollisuuden murros	<ul style="list-style-type: none">• Teollisuuden hiilineutraaliustyön vaatiman vähähiilisen sähkön turvaaminen sekä suuren mittaluokan kokeiluhankkeiden tukeminen
5. Monimuotoinen luonto ja luontopohjaisten ratkaisujen murros	<ul style="list-style-type: none">• Luonnon monimuotoisuuden edistäminen metsätaloudessa ja muussa maankäytössä vaatii toimia. (KEMERA-tukien tavoitteiden tarkastus)• Luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen yhdyskuntarakenteessa
6. Yksityinen kulutus ja kansalaisten osallisuuden murros	<ul style="list-style-type: none">• Kestävää kulutusta edistävää politiikkaa ja ohjauskeinoja, kuten verotusta ja taloudellisia kannusteita
7. Julkisen sektorin murros	<ul style="list-style-type: none">• Ympäristölle haitallisia tukia on karsittava ja suunnattava uudelleen tuotantoa uudistavalla ja ympäristön kannalta kestävällä tavalla. (Vihriälä ehdottanut)• Julkisten hankintojen ohjausvaikutuksen lisääminen (35 mrd. e/vuosi)

Kestävä elvytys käynnistyi IV –lisätalousarviossa 2.6.2020:

Päätökset yhteensä noin 1-1,5 mrd. euroa

Murrokset	Neljännän lisätalousarvion päätökset
1. Energiajärjestelmän murros	Tuulivoimainvestointien turvaaminen 3Meur Energiatuki 20 Meur Pientalojen öljylämmityksestä luopuminen 30 Meur Kuntien kiinteistöjen –”- 15 Meur ARA energiatehokkuusavustus (valtuus) 20 Meur
2. Yhdyskunnat ja liikenneteen murros	Julkinen jakeluinfratuki sähkö- ja kaasuasemien rakentamiseksi 2,5 Meur Joukkoliikenne 100 Meur Kevyen liikenteen kehittäminen 18 Meur MAL-sopimukset 755,8 Meur Kuntien katu- ja vesihuoltoverkon ja viheralueiden investoinnit 10 Meur
4. Teollisuuden murros	Puurakentaminen 5 Meur (+ MAL-sopimuksissa 8 Meur) BF:n veturiyrittäjäohjelman rahoituksen nosto ja suuntaaminen 12 Meur Muovitiekartan kokeilut 1 Meur Ilmastorahaston pääomitus (ei budjettivaikutusta) 300 Meur
5. Monimuotoinen luonto ja luontopohjaisten ratkaisujen murros	Metsien suojelun lisärahoitus 20 Meur Lähivirkistysalueet: Metsähallitus 10 Meur, kunnat 13 Meur

Kestävän elvytyksen kriteeristö

1. Talous- ja työllisyysvaikutukset

- 1a. Työllisyysvaikutukset (htv)
- 1b. Yhteiskunnan luottaminen taloudelliseen toipumiseen
- 1c. Vipuvaikutukset yksityiselle sektorille
- 1d. Vaikutukset julkiseen talouteen

2. Ilmasto- ja ympäristövaikutukset [(--), (-), (x), (+), (++)]

- 2a. Ilmastonmuutos ja ilmastokriisin ratkaiseminen
- 2b. Luonnonvarojen kestävä käyttö ja kiertotalouden edistäminen
- 2c. Luonnon monimuotoisuus ja ympäristön tila

3. Linjaaminen lisätalousarviota koskevan ohjeistuksen kanssa

- 3a. Toimenpiteen käynnistäminen ja vaikutusten ajoitus
- 3b. Toimenpiteen menolisäyksen kertaluonteisuus
- 3c. Toimenpiteen kohdentuminen koronakriisistä kärsineisiin aloihin tai ryhmiin

Pöytäkirjamerkinnot hallituksen neljänteen lisätalousarvioon 2.6.2020

Elvytys

Hallitus on sitoutunut siihen, että taloutta elvyttävät toimet valitaan niin, että ne tukevat myös hallituksen hiilineutraaliustavoitetta. Tätä varten hallitus arvioi talouden elvytysinvestoinnit käyttäen kestävä elvytyksen arviointikriteereitä, joilla arvioidaan toimien vaikutuksia mm. työllisyyteen, talouden elpymiseen, ilmastoon, luonnonvarojen riittävyyteen, kiertotalouteen, luonnon monimuotoisuuteen ja kilpailukykyyn. Kriteereitä hyödynnetään myös vuoden 2021 talousarvioesityksen arvioinnissa.

Kysymyksiä ja pohdintaa

Puuttuuko reunaehdoista jotain ?

Mitä erityisesti huomioitava murrosten edistämisen toimenpiteissä ?

Muita huomioita ?